

บทที่ 4

การศึกษาระบบเกษตรนิเวศน์

4.1 พื้นที่เป้าหมาย

ในการศึกษารุ่นนี้ คณะผู้วิจัยได้กำหนดพื้นที่ในการศึกษา คือ ตำบลคูหา และ ตำบลเขาแดง อำเภอสะบ้าย้อย เนื่องด้วย จากการศึกษาข้อมูลเบื้องต้น สองตำบลดังกล่าวข้างต้น แต่เดิมมีการเลี้ยงสุกรพื้นเมืองค่อนข้างมาก สามารถที่จะดำเนิน โครงการได้

4.2 ขั้นตอนการศึกษา

การศึกษาระบบเกษตรนิเวศน์ของพื้นที่ตำบลของกลุ่มเกษตรกรเป้าหมายเพื่อให้ทราบถึงสภาพทางภูมิศาสตร์ และสภาพเบื้องต้นของชุมชน ซึ่งจะช่วยให้การเข้าสู่พื้นที่วิจัยและกลุ่มเป้าหมายได้ตรงตามวัตถุประสงค์ยิ่งขึ้น โดยวิธีการหลักในการเก็บข้อมูล ใช้การลงพื้นที่เพื่อศึกษาสภาพทางภูมิศาสตร์จริงอย่างคร่าว ๆ ของลักษณะทั่วไปของหมู่บ้าน ในด้านกายภาพ สังคม และระบบการเกษตรของหมู่บ้าน ตลอดจนข้อมูลประกอบอื่นที่เกี่ยวข้องกับโครงการ ขั้นตอนต่อมาใช้วิธีการให้ตอบแบบสัมภาษณ์ ซึ่งกระบวนการในการสัมภาษณ์กลุ่มเป้าหมายมีขั้นตอนดังนี้

4.2.1 การสร้างกรอบคำถาม

การสร้างกรอบคำถามที่จะใช้เป็นแนวในการสอบถามโดยอาศัยพื้นฐานที่สำคัญ คือ

1. ข้อมูลหรือบันทึกที่มีอยู่แล้ว เช่น ข้อมูลของหน่วยราชการในพื้นที่ รายงานประจำปี แผนที่เป็นต้น

2. วัตถุประสงค์ของโครงการ

4.2.2 กรอบคำถาม

กรอบคำถามที่ใช้ในแบบสัมภาษณ์แบ่งเป็น 2 ส่วนหลัก คือ

1. สภาพเศรษฐกิจและสังคมครัวเรือนของกลุ่มเป้าหมาย

2. การเลี้ยงสุกรพื้นเมืองของกลุ่มเป้าหมาย

4.2.3 วิธีการการเก็บข้อมูล

1. เดินทางไปยังตำบลศึกษาหลัก และพบปะตัวแทนกลุ่มเป้าหมายในตำบล

2. รวบรวมข้อมูลต่าง ๆ เกี่ยวกับหมู่บ้าน เช่น ลักษณะทางภูมิศาสตร์ จำนวนประชากร สถานที่สำคัญของหมู่บ้าน และอาชีพของชาวบ้าน เป็นต้น จากข้อมูลจากองค์การบริหารส่วนตำบล

2. สัมภาษณ์ชาวบ้านและให้กรอกแบบสอบถาม โดยให้ตัวแทนกลุ่มเป้าหมายในตำบลเป็นผู้แนะนำกลุ่มเป้าหมาย เช่นผู้ที่เลี้ยงสุกรพื้นเมือง และ ผู้ที่เคยเลี้ยงแต่เลิกเลี้ยงไปแล้ว รวมทั้งบุคคลอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

3. เก็บข้อมูลจากกลุ่มเป้าหมายให้ได้ข้อมูลครบตามประเด็นที่ตั้งไว้

4.3 ผลการศึกษา

จากการศึกษาข้อมูลเบื้องต้น คณะผู้วิจัยได้ทราบข้อมูลต่าง ๆ เกี่ยวกับพื้นที่ และเกษตรกรกลุ่มเป้าหมาย ดังนี้

4.3.1 ลักษณะของอำเภอสะบ้าย้อย

อำเภอสะบ้าย้อย เป็นหนึ่งในสิบหกอำเภอ ของจังหวัดสงขลาห่างจากตัวจังหวัด 104 กิโลเมตร มีพื้นที่ประมาณ 852,814 ไร่ มีอาณาเขตติดต่อโดย ทิศเหนือ ติดต่อกับตำบลลำไพล อำเภอเทพา จังหวัดสงขลา ทิศใต้ ติดต่อกับอำเภอกาบัง จังหวัดยะลา ทิศตะวันออก ติดต่อกับอำเภอยะหา จังหวัดยะลา ทิศตะวันตก ติดต่อกับอำเภอนาทวี จังหวัดสงขลา และสหพันธรัฐมาเลเซีย ลักษณะภูมิประเทศของอำเภอสะบ้าย้อย สภาพพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นที่ราบสูงประกอบด้วยภูเขา ป่าไม้ และมีห้วยลำธารอยู่ทั่วไป ภูเขาที่มีเทือกเขาสันกาลาศีรี กั้นเขตแดนระหว่างประเทศไทยกับสหพันธรัฐมาเลเซีย แม่น้ำที่สำคัญได้แก่แม่น้ำเทพาคั้นน้ำเกิดจากเทือกเขาสันกาลาศีรีซึ่งไหลผ่านตำบลเขาแดง ตำบลจะแหนและตำบลสะบ้าย้อยไหลออกอ่าวไทยในท้องที่อำเภอเทพาจังหวัดสงขลา

ลักษณะภูมิอากาศของอำเภอสะบ้าย้อย ได้รับมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือในช่วงเดือนตุลาคมถึงเดือนกุมภาพันธ์ทำให้มีฝนตกชุก นับเป็นฤดูฝนและฤดูร้อนจะอยู่ในช่วงเดือนมีนาคมถึงเดือน พฤษภาคม บางปีจะได้รับภัยธรรมชาติจากพายุดีเปรสชันและพายุไซร่อน ทั้งนี้เนื่องจากอำเภอสะบ้าย้อย ตั้งอยู่ทางด้านชายฝั่งตะวันออกของภาคใต้

ทรัพยากรธรรมชาติที่พบในอำเภอสะบ้าย้อย แร่ธาตุ ที่พบ ได้แก่ แร่ดีบุก แร่ใยหิน ซึ่งพบที่ตำบลบาโหย นอกจากนี้ ยังพบ ถ่านหินลิกไนต์ ที่ตำบลจะแหน ตำบลทุ่งพอ และตำบลคูหาบาง ส่วน ซึ่งทำการสำรวจแล้วโดยองค์การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย ป่าไม้ที่สำคัญที่พบ ได้แก่ ไม้หลุมพอ ไม้กระยางเลข ไม้สยาแดง ไม้ไผ่ และหวาย

การคมนาคม เส้นทางคมนาคมติดต่อระหว่างอำเภอและจังหวัดรวมทั้งการคมนาคมภายในตำบลและหมู่บ้าน ที่ผ่านอำเภอสะบ้าย้อย ได้แก่ ทางหลวงแผ่นดิน หมายเลข 4095 ทางหลวงจังหวัด หมายเลข 4085, 4098 และ 4133

การปกครอง อำเภอสะบ้าย้อย แบ่งการปกครองตามพระราชบัญญัติการปกครองท้องที่ พ.ศ. 2457 เป็นตำบล หมู่บ้าน โดยแบ่งการปกครองออกเป็น 9 ตำบล 61 หมู่บ้าน เป็นหมู่บ้านอาสาและพัฒนาป้องกันตนเอง (อพป.) จำนวน 49 หมู่บ้าน เป็นหมู่บ้านป้องกันตนเองชายแดนไทย-มาเลเซีย (ปชด.) จำนวน 6 หมู่บ้าน มีเทศบาลตำบล จำนวน 1 แห่ง คือ เทศบาลตำบลสะบ้าย้อย มีองค์การบริหารส่วนตำบล 9 แห่ง คือ ตำบลสะบ้าย้อย ตำบลคูหา ตำบลเขาแดง ตำบลทุ่งพอ ตำบลจะแหน ตำบลบ้านโหนด ตำบลธารคีรี ตำบลเปียน และ ตำบลบาโหย

4.3.2 ผลการศึกษาระบบเกษตรนิเวศน์พื้นที่เป้าหมาย

4.3.2.1 ระบบเกษตรนิเวศน์ (agro-ecosystem) ของตำบลลูกา

ตำบลลูกา มีพื้นที่ประมาณ 63.47 ตารางกิโลเมตรหรือประมาณ 101,552 ไร่ อยู่ห่างจากตัวจังหวัดประมาณ 110 กิโลเมตร มีแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่สำคัญได้แก่ ความเจดีย์ ถ้ำลำพริ้ว และถ้ำรูนกสก พื้นที่ส่วนใหญ่ของตำบลเป็นเนินเขา (ประมาณร้อยละ 70 ของพื้นที่ทั้งหมด) ดินมีลักษณะ เป็นดินเหนียวปนทรายและดินภูเขา มีจำนวนหมู่บ้านทั้งหมด 8 หมู่บ้าน ประกอบด้วย บ้านทัพหลวง บ้านถ้ำครก บ้านวังเอาะ บ้านปลายนา บ้านใต้ บ้านล่องควน บ้านห้วยเต่า และ บ้านทัพยาง จำนวนครัวเรือนทั้งหมด 1,698 ครัวเรือน มีประชากรทั้งสิ้น 7,234 คน แยกเป็นชาย 3,678 คน หญิง 3,556 คน

สภาพการคมนาคม มีเส้นทางคมนาคมเพื่อการติดต่อและขนส่งผลผลิตทางการเกษตรไปสู่อำเภอและจังหวัดอาศัยทางหลวงแผ่นดินสาย 4095 สำหรับเส้นทางคมนาคมเชื่อมติดต่อระหว่างหมู่บ้านและตำบลใกล้เคียงมีประมาณ 6 สาย

ลักษณะภูมิอากาศ ตำบลลูกามีลักษณะภูมิอากาศอยู่ในเขตอิทธิพลของลมมรสุมตะวันออกเฉียงใต้และลมมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือ มีอากาศร้อนชื้นตลอดปี มี 2 ฤดู คือฤดูฝนช่วงเดือนตุลาคมถึงกุมภาพันธ์ ฤดูร้อน ช่วงเดือนมีนาคมถึงกันยายน

พื้นที่การเกษตร ในตำบลลูกามีพื้นที่ทั้งสิ้น 43,800 ไร่ โดยส่วนใหญ่เป็นสวน การประกอบอาชีพของชาวบ้านในตำบลลูกา โดยส่วนใหญ่จะมีอาชีพหลักการทำสวนยางพารา (21,000 ไร่) ทำให้ภาวะทางเศรษฐกิจของชาวบ้านตำบลลูกา ขึ้นอยู่กับราคายางพาราเป็นสำคัญ ทั้งนี้เนื่องจาก รายได้หลักของชาวบ้านมาจากการทำสวนยางพาราทั้งการจำหน่ายในรูปลายางพาราแผ่น และการจำหน่ายน้ำยางพาราสด ส่วนรายได้รองเป็นส่วนผลไม้ ซึ่งเป็นลักษณะสวนผสม (ปลูกผลไม้หลายชนิดรวมกัน) เช่น ลองกอง มังคุด เงาะ ทุเรียน เป็นต้น และการเลี้ยงสัตว์

การเลี้ยงสัตว์ การเลี้ยงสัตว์ของชาวบ้านในตำบลลูกา มีกระจายอยู่ทั่วไป สัตว์ที่เลี้ยง ได้แก่ โค แพะ ไก่ เป็ด และ สุกร มีวัตถุประสงค์เลี้ยงไว้เพื่อบริโภค และ จำหน่าย โดยโค และ แพะนั้นจะเลี้ยงไว้ขายเมื่อต้องการเงิน ส่วนใหญ่เป็นการเลี้ยงไว้โดยเกษตรกรรายย่อย

4.3.2.2 ระบบเกษตรนิเวศน์ ของตำบลเขาแดง

ตำบลเขาแดง มีพื้นที่ประมาณ 33.79 ตารางกิโลเมตรหรือประมาณ 54,064 ไร่ อยู่ห่างด้านทิศใต้ของตำบลลูกา พื้นที่ส่วนใหญ่เป็นเนินเขา มีคลองไหลผ่านสองสาย คือ คลองลำทับ และ คลองหมุง โดยทั่วไปพื้นที่ส่วนใหญ่อยู่ในเขตมรสุมเขตร้อนแบ่งเป็น 2 ฤดูกาลคือฤดูฝนกับฤดูร้อน มีจำนวนหมู่บ้านทั้งหมด 7 หมู่บ้าน ประกอบด้วย บ้านทุ่งไพล บ้านสวนขาม บ้านสำนักเอาะ บ้านไร่-บ้านนา บ้านน้ำเขียว บ้านถ้ำตลอด และ บ้านเกาะยาง จำนวนครัวเรือนทั้งหมด 1,392 ครัวเรือน มีประชากรทั้งสิ้น 6,407 คน แยกเป็นชาย 3,319 คน หญิง 3,088 คน จุดเด่นของตำบลเขาแดง คือ มี

สภาพธรรมชาติที่สามารถพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยว ซึ่งแหล่งท่องเที่ยวที่ขึ้นชื่อ คือ ถ้ำตลอด บ่อน้ำร้อน และน้ำตกน้ำเขียว

สภาพการคมนาคม มีเส้นทางคมนาคมเพื่อใช้ในการเดินทาง ขนส่งผลิตผลการเกษตรของประชาชนในตำบลเขาแดงคือ ถนนลาดยางเชื่อมระหว่างอำเภอสะบ้าย้อย กับอำเภอนาทวี และถนนลาดยางเชื่อมระหว่างตำบลและหมู่บ้าน มีรถโดยสารประจำทางผ่าน 2 สายคือ สายสะบ้าย้อย-เขาแดง และ สายนาทวี-เขาแดง

การประกอบอาชีพของชาวบ้านในตำบลเขาแดง โดยส่วนใหญ่จะมีอาชีพหลักการทำสวนยางพารา อาชีพรองคือทำสวนสวนผลไม้ ซึ่งเป็นลักษณะสวนผสม เช่นเดียวกับตำบลคูหา (ปลูกผลไม้หลายชนิดรวมกัน) และเลี้ยงสัตว์ ซึ่งจำแนกการใช้ประโยชน์จากพื้นที่ ออกได้เป็น สวนยางพารา 9,633 ไร่ ที่นา 570 ไร่ พื้นที่ทำไร่ 450 ไร่ และอื่นๆ 263 ไร่ นอกจากนี้ ในหมู่บ้านมีโรงสีขนาดเล็ก 1 แห่ง และตลาดนัด 4 แห่ง เพื่อเป็นที่แลกเปลี่ยนซื้อขายสินค้า

การเลี้ยงสัตว์ การเลี้ยงสัตว์ของชาวบ้านในตำบลเขาแดง มีกระจายอยู่ทั่วไป สัตว์ที่เลี้ยง ได้แก่ โค แพะ ไก่ เป็ด และ สุกร มีวัตถุประสงค์เลี้ยงไว้เพื่อบริโภค และ จำหน่าย โดยโค และ แพะนั้นจะเลี้ยงไว้ขายเมื่อต้องการเงิน ส่วนไก่นั้นเลี้ยงไว้เพื่อบริโภค แต่อาจขายบ้างเมื่อต้องการเงิน

4.3.2.3 ศักยภาพ และโอกาสในการพัฒนาของพื้นที่เป้าหมาย

ศักยภาพ และโอกาสในการพัฒนา ของพื้นที่เป้าหมาย คือ ตำบลคูหา และ ตำบลเขาแดง องค์การบริหารส่วนตำบลคูหา และตำบลเขาแดงได้วิเคราะห์ศักยภาพเพื่อประเมินสภาพการพัฒนาของตนเอง ซึ่งพอจะสรุปได้ดังนี้

4.3.2.3.1 ตำบลคูหา

- มีทรัพยากรทางธรรมชาติที่หลากหลาย
- สถานที่ท่องเที่ยวทางธรรมชาติ
- มีผลผลิตยางพาราจำนวนมาก

4.3.2.3.1 ตำบลเขาแดง

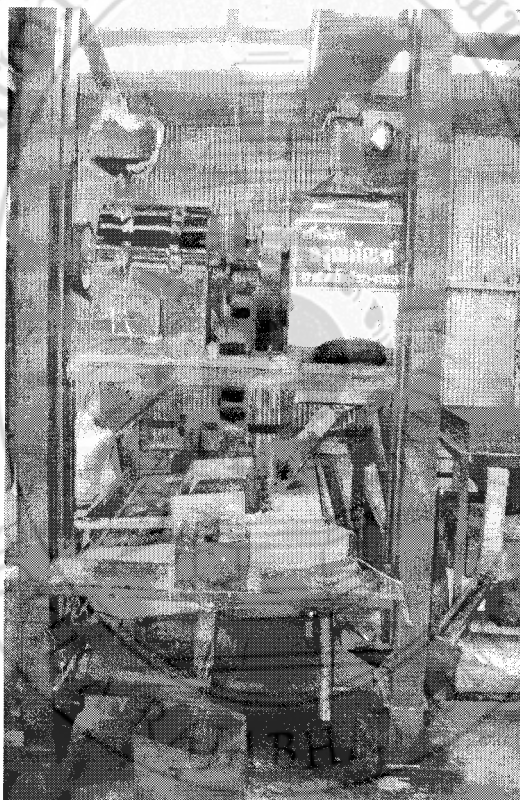
- สภาพพื้นที่ที่มีความอุดมสมบูรณ์เหมาะต่อการทำการเกษตรที่หลากหลาย
- มีผลผลิตทางการเกษตรที่สามารถผลิตป้อนสู่ตลาดได้สม่ำเสมอ
- ระบบการผลิตรูปแบบเกษตรธรรมชาติเน้นสินค้าด้านการเกษตรปลอดภัย
- ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมยังคงมีความอุดมสมบูรณ์
- ประชาชนส่วนใหญ่มีวิถีการดำรงชีวิตเรียบง่ายและยังคงมีความเป็นชนบท เป็นส่วนใหญ่

ภาพที่ 4.2 สภาพตลาดในหมู่บ้าน

ภาพที่ 4.3 ตลาดขายสินค้าเกษตรและอื่นๆ

ภาพที่ 4.4 โรงสียขนาดเล็กในหมู่บ้าน

4.3.2.4 การเลี้ยงสุกรพื้นเมืองของกลุ่มเป้าหมาย

จากการสำรวจโดยการใช้แบบสัมภาษณ์และการลงพื้นที่ของคณะนักวิจัยเพื่อเก็บข้อมูลสภาพการเลี้ยงสุกรพื้นเมืองของชาวบ้านโดยภาพรวมในหมู่บ้านของตำบลลูกหาและเขาแดง เพื่อเก็บข้อมูลเชิงลึก โดยการส่งแบบสัมภาษณ์ให้กับกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งได้รับแบบสัมภาษณ์คืนทั้งหมด 32 ชุด โดยแบ่งการศึกษาออกเป็น 2 ส่วนคือ 1) สภาพด้านเศรษฐกิจ และสังคม ของกลุ่มเป้าหมาย 2) การเลี้ยงสุกรพื้นเมืองของกลุ่มเป้าหมาย ซึ่งพบว่า

4.3.2.4.1 สภาพเศรษฐกิจ และสังคมของกลุ่มเป้าหมาย

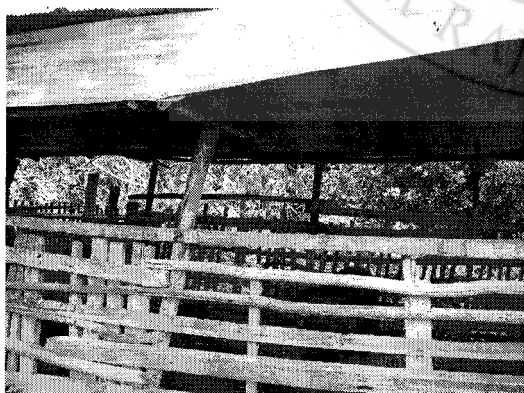
จากการสัมภาษณ์ พบว่า กลุ่มตัวอย่างผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ส่วนใหญ่ (74.19 เปอร์เซ็นต์) มีอาชีพหลัก (อาชีพที่ใช้เวลาส่วนใหญ่) เพาะปลูก ทำสวน ส่วนที่เหลือ คือ ข้าราชการ ค้าขาย และอื่น ๆ (12.90, 3.23 และ 9.68 เปอร์เซ็นต์ ตามลำดับ) สำหรับอาชีพรองของกลุ่มตัวอย่าง ส่วนใหญ่ คือ เลี้ยงสัตว์ (52.63 เปอร์เซ็นต์) สำหรับสถานภาพการถือครองที่ดินพบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ (92.85 เปอร์เซ็นต์) มีที่ดินเป็นของตนเอง และพบว่ากลุ่มตัวอย่างบางส่วน (7.15 เปอร์เซ็นต์) มีการเช่าที่ดินเพิ่มเติมเพื่อทำกิน และไม่พบว่ากลุ่มตัวอย่างไม่มีที่ดินทำกิน สำหรับการเข้ารับการฝึกอบรมเพื่อเพิ่มพูนความรู้ของกลุ่มตัวอย่างในด้านการประกอบอาชีพ พบว่า บางส่วนไม่เคยผ่านการอบรมมาเลย (35.48 เปอร์เซ็นต์) ส่วนผู้ผ่านการอบรมนั้นมีทั้ง ด้านการปลูกพืช เลี้ยงสัตว์ และ และ ทั้งการปลูกพืชเลี้ยงสัตว์ (12.90, 25.81 และ 25.81 เปอร์เซ็นต์ ตามลำดับ)

4.3.2.4.2 การเลี้ยงสุกรพื้นเมือง

กลุ่มตัวอย่างจากทั้ง 2 ตำบลหลักที่ใช้เป็นกลุ่มเป้าหมายพบว่าส่วนใหญ่ (80.64 เปอร์เซ็นต์) เคยเลี้ยงสุกรพื้นเมือง ซึ่งระยะเวลาที่เคยเลี้ยงหรือทำกิจกรรมในส่วนของสุกรพื้นเมืองดังนี้ 1 ปี (25.00 เปอร์เซ็นต์), 2-5 ปี (45.83 เปอร์เซ็นต์), 5-10 ปี (20.83 เปอร์เซ็นต์) และ 10 ปีขึ้นไป (8.34 เปอร์เซ็นต์) และจากจำนวนของผู้ที่เคยเลี้ยงปัจจุบันมีเพียง 40 เปอร์เซ็นต์ ที่ยังคงเลี้ยงสุกรพื้นเมืองอยู่ และเลิกเลี้ยงไปแล้วถึง 60 เปอร์เซ็นต์: ทั้งนี้กลุ่มตัวอย่างได้ให้เหตุผลซึ่งเป็นสาเหตุของการเลิกเลี้ยงสุกรพื้นเมือง เนื่องจาก สุกรพื้นเมืองเจริญเติบโตช้า (53.85 เปอร์เซ็นต์) ซึ่งผู้เลี้ยงสุกรพื้นเมืองอาจจะเปรียบเทียบกับรายได้ที่ได้จากการทำอาชีพหลัก เช่น ยางพาราที่ให้ผลตอบแทนดีกว่า เห็นผลเป็นรูปธรรมชัดเจนกว่า นอกจากนี้ยังให้เหตุผลว่า ไม่มีพันธุ์สุกร (23.09 เปอร์เซ็นต์) และ ราคาไม่ดี (15.37 เปอร์เซ็นต์) และมีเพียงส่วนน้อยเท่านั้นที่มีปัญหาพื้นที่ไม่เหมาะสมสำหรับการเลี้ยง (7.69 เปอร์เซ็นต์) อย่างไรก็ตามเป็นที่น่าสังเกตว่าปัญหาด้านการตลาดของสุกรไม่ได้เป็นสาเหตุในการเลิกเลี้ยงเลย สำหรับผู้ที่ยังดำเนินการเลี้ยงสุกรพื้นเมืองอยู่ในปัจจุบันพบว่ามีบางส่วนที่มีการเลี้ยงพ่อแม่พันธุ์ โดยลูกสุกรที่ผลิตได้ จะทำการขุนสุกรเอง (60 เปอร์เซ็นต์) และ ประมาณ 40 เปอร์เซ็นต์ จะขายลูกสุกรให้คนอื่นไปเลี้ยงเป็นสุกรขุนต่อ ในส่วนของระบบการเลี้ยงนั้น เกษตรกรส่วนใหญ่ใช้ระบบการเลี้ยงสุกรพื้นเมืองแบบขังคอกพื้นดิน (70 เปอร์เซ็นต์) และอีกประมาณ 30

เปอร์เซ็นต์ เลี้ยงปล่อยอิสระแต่กันรั้วเพื่อกำหนดบริเวณ วิธีการให้อาหารสุกรที่เลี้ยงมากกว่า 80 เปอร์เซ็นต์ ให้อาหารวันละ 2 มื้อ ซึ่งมักจะเป็นเศษอาหาร หยก รำ และ บอน นอกจากนี้บางรายยังให้อาหารสำเร็จรูปร่วมด้วย เมื่อสุกรขุนโตพอที่จะขายได้เกษตรกรนิยมขายสุกรมีชีวิต (62.5 เปอร์เซ็นต์) ขายเป็นสุกรชำแหละมักเป็นการทำหูน (37.5 เปอร์เซ็นต์) แต่ไม่มีการนำเนื้อสุกรพื้นเมืองมาแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์ ขนาดสุกรที่จับขายมีตั้งแต่ น้ำหนัก 15- 50 กิโลกรัม ลักษณะการขายสุกรพื้นเมืองมีทั้งการชั่งน้ำหนักและการคูดัวตกลงราคา จึงมีราคาไม่แน่นอน โดยทั่วไปถ้าขายในรูปแบบชั่งน้ำหนัก จะมีราคาใกล้เคียงกับสุกรทั่วไป สำหรับปัญหาในการเลี้ยงสุกรพื้นเมืองที่ผู้เลี้ยงให้ความสำคัญ ใกล้เคียงกัน คือ อาหารที่ใช้เลี้ยงสุกรมีราคาแพง ทำให้ได้กำไรน้อย และเรื่องของโรคระบาด ส่วนประเด็นการเจริญเติบโตช้าของสุกรพื้นเมืองกลุ่มตัวอย่างผู้เลี้ยงให้ความสำคัญค่อนข้างน้อย (6.25 เปอร์เซ็นต์)

โดยสรุปแต่เดิมชาวบ้านในตำบลคูหาและเขาแดงนิยมเลี้ยงสุกรพื้นเมือง โดยเลี้ยงแบบขังคอก มีวัตถุประสงค์เลี้ยงไว้เพื่อขาย หรือ รวมกลุ่มแล้วชำแหละแบ่งซากกัน หรือ เรียกตามภาษาถิ่นว่า "การทำหูน" ซึ่งลักษณะการเลี้ยงมีทั้งรูปแบบการเลี้ยงพ่อแม่พันธุ์ และสุกรขุนเอง หรือซื้อลูกสุกรพื้นเมืองจากผู้อื่นมาขุน แต่ในปัจจุบันชาวบ้านส่วนใหญ่เลิกเลี้ยง ทั้งนี้เนื่องจากโตช้า และอีกสาเหตุหนึ่ง คือ อาหารพื้นบ้านที่ใช้เลี้ยงสุกรพื้นเมือง เช่น รำ มีน้อยลง เพราะในปัจจุบัน ชาวบ้านไม่ทำนา มีเพียงส่วนน้อยเท่านั้นที่ยังทำอยู่ ทำให้รำซึ่งเป็นอาหารหลักลดน้อยลง นอกจากนี้แล้ว พืชที่ชาวบ้านนำมาผสมกับรำให้สุกรกิน เช่น หยก บอน เริ่มหายากเช่นเดียวกัน ทั้งนี้เนื่องจากการขยายตัวของชุมชนมากขึ้น ทำให้การไปเอาพืชเหล่านี้มาต้องเพิ่มระยะระยะทาง เมื่อประสบกับปัญหาเหล่านี้ เกษตรกรบางรายได้นำอาหารสำเร็จรูป มาเลี้ยงสุกรพื้นเมืองซึ่งพบว่า มีต้นทุนที่สูงเกินไป แกรับภาระไม่ไหว จึงต้องเลิกเลี้ยงในที่สุด อย่างไรก็ตามการที่ยังมีเกษตรกรบางส่วนที่ยังเลี้ยงสุกรพื้นเมือง อยู่ทั้งนี้เนื่องจาก เห็นว่า ขายได้ง่าย เนื่องจากคนนิยมบริโภค เมื่อสุกรได้ขนาดชาวบ้านในหมู่บ้านก็จะมาติดต่อซื้อ

ภาพที่ 4.5 ลักษณะ โรงเรือนเลี้ยงสุกรพื้นเมือง
ของเกษตรกร

ภาพที่ 4.6 สุกรพื้นเมืองที่เลี้ยงเป็นแม่พันธุ์

สรุป

สภาพระบบนิเวศน์เกษตรของพื้นที่ตำบลของเกษตรกรเป้าหมายในตำบลคูหาและเขาแดง ยังเหมาะกับการเกษตรด้านการทำสวนผลไม้ ยางพาราและการเลี้ยงสัตว์ เนื่องจากมีป่าไม้ และป่าต้นน้ำตลอดจนสภาพดินที่ค่อนข้างอุดมสมบูรณ์จึงถือเป็นจุดแข็งของตำบล ที่ยังคงมีทรัพยากรธรรมชาติที่หลากหลายส่งผลให้มีผลผลิตทางการเกษตรที่สามารถผลิตป้อนสู่ตลาดได้ สม่่าเสมอ กอปรกับประชาชนส่วนใหญ่มีวิถีการดำรงชีวิตอย่างเรียบง่าย และคงความเป็นชนบทอยู่ อาชีพหลักของประชากรส่วนใหญ่คือการทำสวนยางพารา และสวนผลไม้เป็นหลัก ทั้งนี้เนื่องจากสภาพภูมิอากาศและสภาพพื้นที่เอื้ออำนวย อย่างไรก็ตามการเลี้ยงสัตว์ จัดเป็นอาชีพรองของประชากรในหมู่บ้าน แต่การเลี้ยงสุกรพื้นเมืองมีจำนวนผู้เลี้ยงในปัจจุบันลดลงมากกว่า 50เปอร์เซ็นต์ โดยเหตุผลหลักของกลุ่มที่เคยเลี้ยง คือ สุกรพื้นเมืองโตช้า ส่วนผู้ที่ยังดำเนินการเลี้ยงสุกรพื้นเมืองอยู่ จะเลี้ยงสุกรพ่อแม่พันธุ์รวมทั้ง ขุนลูกสุกรที่ผลิตได้เป็นส่วนใหญ่ มีบางส่วนที่เลี้ยงพ่อแม่พันธุ์ เพื่อผลิตลูกสุกรขายให้กับผู้อื่นเพื่อขยายต่อไป สำหรับตลาดสุกรพื้นเมืองพบว่าไม่มีปัญหาผู้รับซื้อ ซึ่งรูปแบบการรับซื้อขึ้นอยู่กับเจ้าของ หรือ ตกลงกันว่าจะเหมาเป็นตัว หรือชั่งน้ำหนัก อย่างไรก็ตามปัญหาของการผลิตสุกรพื้นเมืองที่ยังมีอยู่ คือทางด้านจัดการเลี้ยงดู และเรื่องอาหารพื้นบ้านที่หายากขึ้น